

Varia

Een ral repareert haar ei.

a. Gebarsten schaal.

Het ei wordt door het uitblaasgat met behulp van een injectiespuit voor een deel gevuld met waterglas.....

Dr C. EYKMAN, Taxidermie, p. 79.

Dr EYKMAN is onze autoriteit. Maar, wat zegt de producente zelf over het repareren van barsten? Over één geval kan ik u dit vertellen.

Het was zuiver een kwestie van routine toen ik de bringer van een vijf-legsel van de Philippijnse ral, *Rallus philippensis wilkinsoni* (MATTHEWS), vroeg: „Zaten er geen zes eieren in het nest?” Me ietwat verrast aankijkende vertelde de man me dat het zesde ei thuis lag, maar stuk was. „Je krijgt minder pillen als ik dat ei niet gezien en gemeten heb. Je kleinste mag de inhoud later gerust opeten.” Het ei kwam, met, een beetje beteuterd: „Het was tóch niet stuk.” „Natuurlijk was het niet stuk,” dacht ik, „maar ja, vijf of zes eieren: de beloning is hetzelfde.” Ja zo denk je dan als je al eens meer bedrogen bent.

Toen 's nachts alles rustig was in mijn bivak, ging ik mijn eitjes prepareren. Zés! Vérs! Geen risico nemen jongens! Uitgeblazen worden eieren zoveel veiliger vervoerd, vooral als ze mee moeten in blikken op de rug van een paard. Toen ik het derde ei goed en wel had aangeboord, ontsnapte me een niet zeer clericaal: „Tomme. Dat ei is gebarsten..... en het is toch nog heel!”

Vanaf de „equator” kronkelden als riviertjes op een landkaart drie barsten door de eischaal. Eén gaat naar de spitse, één naar de stompe pool en één, een kleinere, over de spitse eihelft. Bij de stompe pool is nog een kleine „aftakking”, maar de hoofdscheur bereikt ongeveer de pool. Onder de loupe is dat duidelijk te zien. De geultjes zijn op het midden van het ei ongeveer 0.15—0.2 mm breed. Onder het vergrootglas blijken de randen van de barsten niet scherp meer te zijn, waarschijnlijk door nieuwe schaalafzetting, die ook waar de barstjes smaller worden, deze gedeeltelijk heeft opgevuld. Het centrale gedeelte van de breuk, de plaats dus vanwaar de barsten uitgaan, of zo men wil, waar ze samenkomen, ongeveer op het midden van het ei, is als zodanig niet meer zichtbaar. Daarop heeft zich breed-ovalevormig, in de lengte van het ei liggend, iets bolstaand een laagje nieuwe eischaal afgezet. Deze afzetting, die naar het mij schijnt nog iets gelaagd is, ligt ongeveer 0.2 mm boven de oorspronkelijke eischaal, en steekt heel duidelijk af. De afmetingen ervan zijn ongeveer 12 x 9 mm. Van dit laagje lijken mij de grondkleur, de tekening — die overigens iets karig

is uitgevallen, maar die, in vergelijking met de andere gedeelten van het ei op dezelfde hoogte, ook minder had kunnen zijn — en de glans niet van de rest van het ei af te wijken. De breuk moet dus wel plaats hebben gehad in de oviduct, geheel op het eind van de schaalvorming, en vóór de pigmentering. Ik heb er geen idee van hoe het ei die barsten heeft opgelopen.

Het legsel werd gevonden op een hoogte van ongeveer 800 meter, 15 km van Ruteng (Flores), op 9 mei 1956. Het nest lag tussen gras op een dammetje in een nog onbewerkte sawah, naar men mij vertelde. De eieren wijken niet af van het mij van hier bekende type. Het besproken ei is het kleinste uit het legsel, meet 36.5 x 28.8 mm en weegt 2.3 gram. Het grootste heeft de afmetingen 38.9 x 29.5 mm en een gewicht van 2.59 gram.

Ruteng, Flores, 9 augustus 1956.

J. A. J. VERHEIJEN S.D.V.

N a s c h r i f t :

Zoals schrijver juist veronderstelt, moet de breuk hebben plaats gehad in het einde van het oviduct, op een moment dat de schaal reeds een behoorlijke hardheid had bereikt, doch nog niet geheel en al was gevormd. Een breuk, veroorzaakt door een plotselinge, sterke contractie van de spieren, welke misschien weer kan veroorzaakt zijn door een heftige schrikbeweging: het vliegen tegen een voorwerp, achtervolging door een roofvogel. De min of meer scherpe randen van de breuk kunnen de kalkafzettende klieren geprikkeld hebben en plaatselijk herstel en verdikking van de eischaal te weeg hebben gebracht. Een en ander blijft uit de aard der zaak een hypothese. Wel zal het zaak zijn om afwijking van de schaaloppervlakte goed te bestuderen.

(W. PH. J. HELLEBREKERS.)